

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja

Kopējās lauksaimniecības politikas reforma. Pilsoniskajai sabiedrībai ir, ko teikt!

Atzinumā Nr. 58/2012 EESK vēlreiz aicina Eiropas Parlamentu, Padomi un Komisiju **saglabāt stabilu KLP budžetu** vismaz tādā apmērā, kāds tas ir pašreizējā budžeta periodā.

EESK atzinīgi vērtē centienus samazināt atšķirības starp tā atbalsta apjomu, ko piešķir dažādu valstu lauksaimniekiem. Jaunajā **finanšu resursu sadalījumā starp dalībvalstīm** par galvenajām turpmākās KLP iezīmēm būtu jāklūst līdzsvaram, taisnīgumam un pragmatismam, kā arī jāņem vērā lauksaimniecības daudzveidība visā ES.

Turklāt tajās dalībvalstīs, kurās joprojām izmanto vēsturiskās atsaucēs, radīsies grūtības, ja papildus **iekšējai konverģencei** būs jāpanāk konverģence starp valstu tiešo maksājumu daļām. Šajos gadījumos iekšējās konverģences nodrošināšanai būs vajadzīgs elastīgums, ilgāks pārejas periods un pakāpeniskas pārmaiņas visa perioda garumā.

EESK atbalsta tiešo maksājumu pakāpenisku samazināšanu, nosakot **nepārsniedzamo summu**, un, kā minēts iepriekšējos atzinumos, mudina Komisiju izvēlēties īstenošanas metodi, kurā ņemtas vērā tādu saimniecību īpatnības, kas sastāv no kooperatīviem un lauksaimniecisko ražotāju apvienībām.

EESK piekrīt lēmumam ieviest vienkāršotu atbalsta shēmu **sīkzemiņiem**, taču pauž šaubas par to, vai Komisijas ierosinātais atbalsta apjoms būs pietiekams, lai veicinātu mazo lauku saimniecību attīstību.

Apzinoties, ka ir grūti **definēt jēdzienu "aktīvs lauksaimnieks"**, EESK tomēr ierosina definīcijā ietvert kritērijus par lauksaimniecības produktu ražošanu un tirdzniecību, kā arī sabiedriski lietderīgu patēriņa preču un pakalpojumu radīšanu.

EESK atbalsta Komisijas priekšlikumu uzskatīt **jaunu lauksaimnieku** saimnieciskās darbības uzsākšanu par vienu no Savienības lauku attīstības prioritātēm un šai nolūkā īstenot arī lauku attīstības programmu tematiskās apakšprogrammas. Komiteja arī ļoti atzinīgi vērtē ierosinājumu saskaņā ar I pīlāru ieviest ienākumu atbalstu jaunajiem lauksaimniekiem, kas uzsāk saimniecisko darbību.

I pīlāra ekoloģiskais komponents ir veids, kā radīt ciešāku un redzamāku saikni starp tiešajiem maksājumiem un vides sabiedriskajiem labumiem, ko sniedz lauksaimniecība. EESK uzskata, ka jā saglabā šīs sistēmas vienkāršība un jānodrošina visu ES lauksaimnieku ieguldījums vides aizsardzībā.

EESK jau ir deklarējusi, ka **bioloģiskās daudzveidības saglabāšana** ir būtiski svarīgs uzdevums, kas apliecina ne tikai ētiska un morāla rakstura saistības, bet ilgtermiņā ir arī stratēģiski nozīmīgs. Ir pietiekami daudz saimniecisku iemeslu, kādēļ ir jārikojas ātrāk un rezultatīvāk.

Komiteja vērs uzmanību uz to, ka svarīgus **II pīlāra** aspektus nedrīkst pilnībā atstāt novārtā. Liela nozīme ir principam, ka vides un klimata aizsardzības pasākumiem paredz 25 % līdzekļu. Minimāls piešķirums būtu arī jāparedz vismaz LEADER koncepcijai.

Ļoti pozitīvs aspekts Komisijas priekšlikumā ir **Eiropas inovācijas partnerību** ieviešana.

EESK uzskata, ka ar II pīlāra palīdzību jārīcina lielās **sausuma**, augsnes erozijas un pārtuksnešošanās problēmas, kas vērojamas ES dienvidu reģionos, un iesaka izstrādāt īpašu pasākumu šā jautājuma risināšanai. Taču vienlaikus jāņem vērā arī papildu izmaksas, ko ziemeļos esošajām ES dalībvalstīm rada lauksaimniecībā izmantojamās zemes atūdeņošana.

Ņemot vērā grūtos apstākļus, ar ko sastopas kalnu un salu reģionu lauksaimnieki, EESK aicina Komisiju paredzēt 85 % līdzfinansējuma ne tikai mazāk attīstītajiem reģioniem, bet arī kalnu un salu reģioniem. Vēlreiz būtu jāpārskata ierosinājums pārdefinēt jēdzienu "citi apgabali" saistībā ar **apgabaliem, kurus ietekmē nelabvēlīgi apstākļi**.

Lai dalībvalstis varētu stiprināt savu lauku attīstības politiku, tām ir dota **iespēja pārvietot finansējumu** no tiešo maksājumu līdzekļiem uz lauku attīstībai atvēlētajiem līdzekļiem. Taču dalībvalstīm, kurās tiešo atbalsta maksājumu līmenis ir zemāks par 90 % no Eiropas vidējā līmeņa, ir jāatļauj pārvietot finansējumu no lauku attīstībai atvēlētajiem līdzekļiem uz tiešo maksājumu līdzekļiem. EESK iesaka Komisijai palielināt elastību līdzekļu pārvietošanā no II pīlāra uz I pīlāru, palielinot tos no 5 % uz 10 % no tiešajiem maksājumiem.

Pēdējos gados vērojams ļoti lielās cenu svārstības liecina par to, ka ir vajadzīgi efektīvāki tirgus pārvaldības instrumenti. Saskaņā ar Līgumu viens no KLP mērķiem ir **tirgu stabilizēšana**. Ir svarīgi, lai tirgi būtu stabili. Tāpēc EESK uzskata, ka tirgus instrumentu klāstam jābūt daudz vērienīgākam, lai nepieļautu lielas cenu svārstības.

Tā kā 77 % no visa ES pārtikas preču tirgus jau nonākuši vien 15 tirdzniecības ķēžu kontrolē, Komiteja uzskata, ka ir jācenšas tirdzniecības piedāvājumu līdzsvarot ar **ietekmi, ko tirgū bauda lielie mazumtirdzniecības tīkli**. Ir jāpārlicinās, ka konkurenci regulējošie tiesību akti ir pietiekami, lai nepieļautu dominējošu stāvokli tirgū un apšaubāmu līgumu slēgšanu.

Lai nodrošinātu lielākus ieņēmumus tirgū, ir noteikti jāstiprina lauksaimnieku un viņu organizāciju stāvoklis pārtikas aprītē. Ārkārtīgi svarīgi ir arī pielāgot ES konkurences noteikumus tā, ka ražotāju organizācijas un kooperatīvi var nostiprināt savu stāvokli tirgū. EESK uzskata: lai pārtikas ražošanas nozarē palielinātu lauksaimnieku spēju panākt sev labvēlīgus nosacījumus, jānodrošina apstākļi, kas ļautu attīstīties **īsām piegādes ķēdēm**, kuras pārvalda paši lauksaimnieki.

Komiteja uzskata, ka **riska pārvaldības** instrumenti palīdzētu mazināt ienākumu svārstības un tirgus nestabilitāti. Apdrošināšanas produktu nostiprināšana un kopieguldījumu fondu izveide lauksaimniekiem varētu palīdzēt risināt problēmas, kas saistītas ar pieaugošām cenu svārstībām, jaunām augu un dzīvnieku slimībām un biežāk vērojamiem sliktiem laika apstākļiem.

EESK uzskata: lai nodrošinātu **Eiropas Globalizācijas fonda** darbības maksimālu ietekmi, tas nebūtu jāizmanto lauksaimniecības atbalstam.

EESK uzskata, ka KLP jābūt svarīgākajam līdzeklim, ar ko veidot saikni ar patērētājiem, visā vērtību ķēdē vai pārtikas produktu dzīves ciklā nodrošinot atbilstošu informāciju par to, kā produkti tikuši ražoti. To izcelsmei ir jābūt **patērētājam izsekojamai un pārredzamai**, jo patērētājs var būt vislabākais sabiedrotais, lai Eiropā panāktu ilgtspējīgāku lauksaimniecisko ražošanu, kas ir vidi saudzējoša un rada kvalitatīvākas darba vietas.